

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

**Циклова комісія соціально-гуманітарних дисциплін
та фізичної підготовки**

РОБОЧА ПРОГРАМА

**навчальної дисципліни «Логіка»
вибіркових компонент освітньо-професійної програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Аеронавігація**

Харків 2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 23.09.2021 р. № 8

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу Харківського
національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 22.09.2021 №2

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 22.09.2021 р. № 8

Розглянуто на засіданні циклу соціально-гуманітарних дисциплін та фізичної
підготовки, протокол від 25.08.2021 № 1

Розробники: викладач циклової комісії соціально-гуманітарних дисциплін та
фізичної підготовки, спеціаліст вищої категорії Кошева Ю.В.

Рецензенти:

1. Викладач циклової комісії соціально-гуманітарних дисциплін та
фізичної підготовки КЛК ХНУВС, к.політ.н., доцент, спеціаліст вищої
категорії, викладач – методист Матета О.А
2. Доцент кафедри психології, педагогіки і філософії Кременчуцького
національного університету імені Михайла Остроградського кандидат
педагогічних наук, доцент Беспарточна О.І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 1 Загальна кількість годин – 30 Кількість тем – 5	Галузь знань: 27 Транспорт. Спеціальність 272 авіаційний транспорт. Перший (бакалаврський)	Навчальний курс 4 Семестр 8 Види контролю: залік
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
Денна форма навчання		Заочна форма навчання
Лекції - <u>10</u> (години)		Лекції - <u>4</u> (години)
Семінарські заняття - <u> </u> (години)		Семінарські заняття - <u>2</u> (години)
Практичні заняття - <u>10</u> (години)		Практичні заняття - <u> </u> (години)
Лабораторні заняття - <u> </u> (години)		Лабораторні заняття - <u> </u> (години)
Самостійна робота <u>10</u> (години)		Самостійна робота - <u>24</u> (години)
Індивідуальні завдання:		Індивідуальні завдання:
Курсова робота - <u> </u> (кількість, № семестру)		Контрольна робота - <u> </u> (кількість, № семестру)
Реферати - <u> </u> (кількість, № семестру)		Реферати - <u> </u> (кількість, № семестру)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Логіка» полягає у тому, щоб розвинути раціональне мислення сучасного фахівця, озброєне ефективними логічними вміннями розв'язання професійних завдань, а також його позиція як відповідального громадянина демократичної правової держави.

Завдання вивчення дисципліни «Логіка» – надання базових знань і формування систематичних вмінь ефективної розумової активності студента – майбутнього практичного працівника, відповідального громадянина демократичної правової держави.

Міждисциплінарні зв'язки: «Філософія», «Загальна психологія», «Основи правознавства».

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати: основні закони і форми мислення; операції визначення і поділу понять; умовиводи дедукції, індукції, аналогії; основи теорії запитання-

відповіді; способи доведення і спростування, способи висування, розробки та перевірки версій (гіпотез), типові логічні помилки та способи їх критики.

вміти: застосовувати знання з загальної логіки у різних полях соціального простору;

- правильно знаходити й оцінювати сукупність фактичних даних (емпіричного базису) у розв'язанні різноманітних задач;
- висувати надійні гіпотези (версії);
- раціонально здійснювати відпрацювання перевірку гіпотез (версій);
- логічно правильно аргументувати власну позицію;
- оцінювати і вдосконалювати або переглядати власну позицію, а також переконливо критикувати позицію опонента у разі припущення ним логічних помилок.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:		
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми під час професійної діяльності у галузі авіаційного транспорту, у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів вивчення елементів транспортної системи і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.	
	ЗК-1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-7	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
	ЗК-12	Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
	ЗК-13	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності (ФК)	ФК-1	Здатність забезпечувати безпеку та економічну ефективність польотів повітряних суден (вертольотів).
-----------------------------------	-------------	---

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. Логіка як основа філософського світогляду.

Логічна форма мислення. Процес мислення та його внутрішня структура.

Предмет формальної логіки. Логіка – наука про закони та форми правильного мислення.

ТЕМА № 2. Основи понятійного мислення.

Загальна характеристика основних законів логіки.

Закон тотожності, умови його застосування та типові порушення (підміна поняття, різновиди підміни тези та ін.).

Закон несуперечності та його порушення.

Закон виключення третього та його порушення.

Закон достатньої підстави та типові його порушення («основна помилка», помилка «не впливає»).

ТЕМА № 3. Складові форми мислення, судження та умовиводу.

Поняття як форма мислення.

Логічна структура понять. Відношення між поняттями. Логічні види понять. Логічний поділ понять. Правила поділу понять.

Судження як форма мислення.

Структура судження. Класифікація суджень. Основні види суджень. Перетворення суджень. Сумісні та несумісні судження. Співвідношення істинності і хибності суджень.

Умовивід як форма мислення.

Простий категоричний силізм. Загальні правила силізму. Фігури категоричного силізму. Модуси категоричного силізму. Логічні помилки в силізмах. Пізнавальна роль дедукції. Суть індуктивного умовиводу. Пізнавальна роль повної індукції. Характеристика неповної індукції. Помилки в індуктивних умовиводах. Зв'язок індукції і дедукції.

Аналогія.

Сутність умовиводу за аналогією. Правила умовиводу за аналогією.

Гіпотеза.

ТЕМА № 4. Логічні основи теорії аргументації.

Сутність і значення доведення. Логічна структура доведення. Логічні правила доведення. Основні помилки в доведенні. Паралогізми і софізми в доведеннях. Доказовість і переконливість.

ТЕМА № 5. З історії логіки.

Основні етапи розвитку логіки. Теорія пізнання в Давній Греції. Арістотель – основоположник науки логіки. Логіка Середніх віків і епохи Відродження. Логіка Нового часу. Діалектична логіка. Розвиток логіки в Україні.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр №8							
Тема № 1. Лекція як основа філософського світогляду	6	2		2	-	2	залік
Тема № 2. Основи понятійного мислення	6	2		2		2	
Тема № 3. Складні форми мислення, судження та умовиводу	6	2		2	-	2	
Тема № 4. Логічні основи теорії аргументації	6	2		2	-	2	
Тема № 5. З історії логіки.	6	2		2	-	2	
Проведення консультацій					-		
Перевірка контрольних робіт							
Проведення заліку					-		
Всього за семестр №8:	30	10		10	-	10	

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 8							
Тема № 1. Лекція як основа філософського світогляду	4	-	-	-	-	4	залік
Тема № 2. Основи понятійного мислення	5	1		-	-	4	
Тема № 3.Складові форми мислення, судження та умовиводу.	11	2	1	-	-	8	
Тема № 4. Логічні основи теорії аргументації	6	1	1	-	-	4	
Тема № 5. З історії логіки.	4	-	-	-	-	4	
Перевірка контрольної роботи	-	-	-	-	-	-	
Проведення консультацій	-	-	-	-	-	-	
Проведення заліку.	-	-	-	-	-	-	
Всього за семестр №8	30	4	2	-	-	24	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни			Література:
Тема № 1. Логіка як основа філософського світогляду.			
	Орієнтація логіки на мислення, висловлене в мові. Основні форми мислення: поняття, судження, умовивід. Логічна форма. Поняття формалізації міркування. Логічні помилки. Поняття критичного мислення. Логіка як підстава ефективного критичного мислення.		1 , с. 10-30; 7 , с. 26-46; 8 , с. 13-33; 9 , с. 5-21.
Тема № 2. Основи понятійного мислення			
	Закон тотожності, умови його застосування та типові порушення (підміна поняття, різновиди підміни тези та ін.). Закон несуперечності та його порушення. Закон виключення третього та його порушення. Закон достатньої підстави та типові його порушення («основна помилка», помилка «не впливає»).		1 , с. 31-47; 5 , с. 119-152.

		Тема № 3. Складові форми мислення, судження та умовиводу.	
		<p>Операція поділу поняття. Види поділу. Класифікація. Правила поділу понять та типові їх порушення.</p> <p>Операція визначення поняття. Визначення через найближчий рід та видові ознаки. Правила побудови дефініції, типові їх порушення.</p>	1, с. 48-65; 9, с. 37-78
		<p>Поділ суджень на атрибутивні, релятивні та екзистенційні.</p> <p>Прості та складні судження. Способи побудови складних суджень з різними логічними сполучниками (кон'юнкція, диз'юнкція, імплікація).</p>	1, с. 66-76; 9, с. 79-110
		<p>Проблема висування гіпотези (версії).</p> <p>Умовиводи за аналогією. Аналогія предметів та аналогія відношень. Проблема підвищення надійності аналогії. Поняття неточної та точної аналогії.</p> <p>Індуктивні умовиводи. Види індукції: повна та неповна.</p> <p>Наукова індукція. Методи виявлення причинно-наслідкового зв'язку (метод єдиної схожості, різниці, супутніх змін, залишків).</p> <p>Проблема перевірки гіпотези (версії). Дедуктивні умовиводи. Простий категоричний силогізм, його фігури та модуси. Алгоритм побудови силогізму.</p>	1, с. 103-148; 9, 122-154
		Тема № 4. Логічні основи теорії аргументації	
		<p>Поняття аргументу та аргументації. Основні елементи аргументу: висновок (теза), докази (резони і контррезони), демонстрація (аргументація). Схематичне зображення аргументів.</p> <p>Структури аргументації. Порівняння сили аргументу і контраргументу: узагальнений сенс «терезів Феміди».</p> <p>Поняття логічного доведення та підтвердження.</p> <p>Доведення і його різновиди (пряме, непряме).</p> <p>Поняття спростування. Різновиди спростування (спростування висновку, критика резонів, критика демонстрації).</p> <p>Різновиди резонів (факти, статистичні дані, закони, презумпції тощо). Вимоги до надійних резонів.</p>	1, с. 149-212; 9, с. 155-179

5. Індивідуальні завдання

5.1.1 Теми рефератів

1. Дискусії щодо співвідношення логіки і психології.
2. Поняття про метод наукової індукції та його застосування у психології.
3. Поняття причини і наслідку. Виявлення причини методом схожості.
4. Поняття причини і наслідку. Виявлення причини методом різниці.
5. Поняття причини і наслідку. Виявлення причини методом супутніх змін.
6. Поняття причини і наслідку. Виявлення причини методом залишків.

7. Метод статистичного узагальнення – логічна основа методу соціологічних опитувань.

5.1.2 Теми курсових робіт – не передбачено

5.1.3 Теми наукових робіт – не передбачено

6. Методи навчання

Для кращого засвоєння навчальної дисципліни рекомендується використовувати систему методів, яка передбачають поєднання лекцій, семінарських занять і самостійної роботи. При читання лекцій використовувати проблемний метод, який мобілізує увагу і підвищує зацікавленість здобувачів.

Семінарські заняття мають на меті закріпити одержані на лекціях та під час самостійної підготовки знання, а також виробити вміння логічно мислити, виявляти помилки та піддавати їх критиці. Це досягається через контроль засвоєння теоретичного матеріалу та виконання різноманітних практичних завдань, розв'язанням логічних задач тощо. Робота на семінарських заняттях також передбачає виконання тестів.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

7.1. Примірний тест для підсумкового контролю

1. *Поставлене питання “Що таке логіка?” Яке з наведених визначень є цілком правильним?*
  2. логіка – не юриспруденція
  3. логіка – наука про закони і форми правильного мислення
  4. логіка – наука
  5. логіка – наука про закони і форми правильного мислення, викладена у творах Аристотеля.
2. *Який закон логіки формулюється у такий спосіб: “Два суперечні судження не можуть бути водночас хибними, одне з них неодмінно істинне”?*
  1. закон виключеного третього
  2. закон достатньої підстави
  3. закон несуперечності,
  4. закон заперечення заперечення
  5. жодна з попередніх відповідей не є правильна.
3. *“Аргумент до милосердя” – це порушення закону:*
  1. виключеного третього
  2. несуперечності
  3. суперечності
  4. закон заперечення заперечення

5. жодна з попередніх відповідей не є правильна.
4. *Поняття “закон логіки” і поняття “юридичний закон” знаходяться у відношенні:*
  1. супідрядності
  2. субординації
  3. перше підпорядковане другому
  4. друге підпорядковане першому
  5. жодна з попередніх відповідей не є правильна.
5. *Яку помилку припущено у наведеному поділі поняття “умовиводи”:*
умовиводи поділяються на умовиводи за аналогією та індуктивні умовиводи.
  1. поділ не за однією підставою
  2. “стрибок у поділ”
  3. несумірний поділ
  4. члени поділу не виключають один одного
  5. жодна з попередніх відповідей не є правильна.
6. *В якому з наведених визначень допущена тавтологія:*
  1. психолог – це фахівець
  2. психолог – це фахівець у галузі психології
  3. психолог – це фахівець у галузі управління
  4. психолог – не фізик
  5. жодна з попередніх відповідей не є правильна.
7. *Логічна зв’язка “сильна диз’юнкція” передається українською як:*
  1. та
  2. і
  3. або..., або...
  4. якщо..., то....
  5. жодна з попередніх відповідей не є правильна
8. *На запитання “Що таке поняття?” запропоновано визначення: “Поняття – це форма мислення, яка відображає наявність або відсутність у предмета певної ознаки і буває істиною або хибною”. Яку помилку тут припущено?*
  1. тавтологія
  2. “хибне коло” у визначенні
  3. неправильне визначення
  4. занадто широке визначення
  5. жодна з попередніх відповідей не є правильна.
9. *Питання: “Що таке психологія?” Відповідь: “Психологію вивчають у вишах”. Яку помилку тут допущено?*

1. хибна відповідь
2. відповідь не по суті запитання
3. відповідь запитанням на запитання
4. проста відповідь на складне запитання
5. жодна з попередніх відповідей не є правильна.

10. Якщо судження “Усі симулякри є сепульки ” хибне, то за логічним значенням судження “Деякі семулякри не є сепульки” буде:

1. частковозаперечним
2. заперечним
3. хибним
4. істинним
5. жодна з попередніх відповідей не є правильна.

11. Умовивід, в якому висновок про належність об’єкту певної ознаки робиться на підставі схожості цього об’єкту з іншим у низці відомих ознак, називається

1. повна індукція
2. дедукція
3. статистичне узагальнення
4. неповна індукція
5. жодна з попередніх відповідей не є правильна.

12. На допиті слідчий запитав сусідку підозрюваного, яка не є його родичкою: “Де Ваш сусід був учора зранку?” Яке з наведених речень може бути припустимою реакцією цієї жінки?

1. він був у себе вдома
2. я бачила його вдома
3. я не хочу відповідати
4. я не знаю
5. жодна з попередніх відповідей не є правильна.

13. Яку помилку допущено у наведеному нижче міркуванні: “Висловлена Іваном ідея щодо оптимізації витрат фірми хибна, тому що він поганий батько”.

1. аргумент до милосердя
2. підміна тези
3. підміна поняття
4. хибний аргумент
5. жодна з попередніх відповідей не є правильна.

14. Складне судження “Якщо водій порушив правила дорожнього руху, то він був нетверезий” буде хибним за умови:

1. перше складове судження хибне, а друге істинне
2. перше складове судження істинне, а друге хибне

3. обидва прості складові хибні
4. обидва прості складові істинні
5. жодна з попередніх відповідей не є правильна.

15. Який з вказаних методів не є логічним методом встановлення причинно-наслідкового зв'язку:

1. метод схожості
2. метод супутніх змін
3. метод залишків
4. метод заперечення
5. жодна з попередніх відповідей не є правильна.

16. Опитування громадської думки свідчить, що популярність блоку "Хліба та видовищ!" зросла на 15%. З логічної точки зору даний висновок одержаний через:

1. статистичне узагальнення
2. аналогію
3. повну індукцію
4. дедукцію
5. жодна з попередніх відповідей не є правильна.

17. Різновиди фігур силогізму, що відрізняються за якістю і кількістю своїх засновків та висновків, називаються:

1. модуси,
2. моделі,
3. модулі,
4. пандуси,
5. жодна з попередніх відповідей не є правильна.

18. Вид неповної індукції, здійснюваний шляхом перелічування без суперечної ознаки, зветься:

1. аналогія,
2. популярна індукція,
3. наукова індукція,
4. статистичне узагальнення,
5. жодна з відповідей не є правильна.

19. Виконання якої з вимог до правильної відповіді не є обов'язковим?

1. відповідь має бути прямою.
2. відповідь має бути точною,
3. відповідь має бути істинною,
4. відповідь має бути по суті запитання,
5. жодна з відповідей не є правильна.

20. Аргумент "Якщо на тілі загиблого немає слідів насильства, то він помер природною смертю. Загиблий помер природною смертю. Отже, на

його тілі немає слідів насильства” являє собою:

1. пряме доведення,
2. спростування,
3. непряме доведення,
4. підтвердження,
5. жодна з відповідей не є правильна.

7.2. Питання для підсумкового контролю

1. Поняття загальної логіки, її практична значущість для фахівця у галузі психології.
2. Поняття логічної форми. Формалізація.
3. Поняття та різновиди помилок. Логічна помилка та її критика.
4. Співвідношення мислення і міркування. Вимоги до мови поля права.
5. Класифікація суджень за якістю-кількістю. Логічний квадрат.
6. Логічний аналіз судження та визначення його якісно-кількісної характеристики.
7. Закон тотожності та критика його типових порушень:
  - приклади і критика підміни поняття,
  - приклади і критика часткової підміни тези,
  - приклади і критика повної підміни тези («аргумент до людини», «аргумент до милосердя» тощо).
8. Закон суперечності та критика його порушення.
9. Закон виключення третього та критика його порушення.
10. Закон достатніх підстав та критика його типових порушень:
  - приклади та критика «основної помилки»,
  - приклади та критика помилки «не впливає».
11. Логічний поділ понять, види поділу (дихотомічний, за видозміною ознаки). Класифікація.
12. Правила поділу понять та критика їх типових порушень:
  - несумірний поділ,
  - поділ не за однією підставою,
  - члени поділу не виключають один одного,
  - помилка «стрибок у поділі».
13. Правила визначення понять через найближчий рід та видові ознаки і критика їх типових порушень:
  - несумірне визначення (занадто широке і занадто вузьке),
  - коло у визначенні (тавтологія, хибне коло),
  - помилка «невідоме через невідоме».
14. Поняття та особливості застосування операцій, що замінюють визначення:
  - опис,
  - характеристика.

15. Поняття запитання та відповіді. Запитання до уточнення.
16. Поняття запитання та відповіді. Запитання до поповнення.
17. Поняття передумови запитання та області пошуку відповіді.
18. Вимоги до правильної постановки запитань, в тому числі у полі права.
19. Різновиди відповідей (пряма, непряма).
20. Типові помилки у відповідях:
  - хибна відповідь,
  - відповідь не по суті запитання,
  - неповна відповідь.
21. Логічні вимоги до побудови гіпотез (версій) через аналогію та типові їх порушення.
22. Логічні вимоги до висування гіпотез (версій) через популярну індукцію, типові їх порушення. Помилка «поспішне узагальнення».
23. Проблема підвищення надійності неповної індукції. Поняття наукової індукції.
24. Поняття причинно-наслідкового зв'язку. Помилка «після цього, отже з причини цього».
25. Методи визначення причинно-наслідкових зв'язків:
  - метод схожості,
  - метод різниці,
  - метод супутніх змін,
  - метод залишку.
26. Поняття та логічні вимоги до побудови статистичного узагальнення.
27. Алгоритм побудови простого категоричного силогізму.
28. Перевірка правильності простого категоричного силогізму з допомогою колових схем.
29. Аргументація. Доведення і підтвердження, їх відмінність (з наведенням прикладів).
30. Поняття аргументу і контраргументу, їх сила.
31. Поняття та структура прямого доведення.
32. Поняття та структура непрямого доведення.
33. Поняття спростування. Спростування тези.
34. Поняття спростування. Критика резонів.
35. Поняття спростування. Критика демонстрації.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи включають у себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок здобувачем з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів вищої освіти в Коледжі враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи, отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} = \left(\frac{\text{Результат навчальних занять за семестр} + \text{Результат самостійної роботи за семестр}}{2} \right) * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів (слухачів), залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку) обов'язкова.** Якщо здобувач не з'явився на підсумковий контроль (залік), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі (залік), з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (залік), які використовуються при розрахунку успішності здобувача, становить – **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (залік).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Здобувач, який під час складання підсумкового контролю отримав оцінку «незадовільно», складає підсумковий контроль (залік) повторно. Повторне складання підсумкового контролю (залік) допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни, у тому числі один раз – викладачеві, а другий – комісії, що створюється цикловими комісіями. Незадовільні оцінки виставляються тільки в відомостях обліку успішності. Здобувачі, які отримали не більше як дві незадовільні оцінки (нижче ніж 60 балів) з навчальної дисципліни, можуть бути встановлені різні строки ліквідації академічної заборгованості, але не пізніше як за день до фактичного початку навчальних занять у наступному семестрі. Здобувачі, які не ліквідували академічну заборгованість у встановлений термін, відраховуються з Коледжу. Особи, які одержали більше двох незадовільних оцінок (нижче ніж 60 балів) за підсумковими результатами вивчення навчальних дисциплін з урахуванням підсумкового контролю, відраховуються з Коледжу.

Вимоги до здобувачів щодо засвоєння змісту навчальної дисципліни:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах		Оцінка за національною шкалою	Оцінка	Оцінка за шкалою ECTS
				Пояснення
12	97-100	Відмінно («зараховано»)	A	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
11	94-96			
10	90-93			
9	85-89	Добре («зараховано»)	B	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьома незначними помилками.
8	80-84			

7	75 – 79		C	„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією–двома значними помилками.
6	70 – 74	Задовільно («зараховано»)	D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний неповністю , але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
5	65–69			
4	60 – 64		E	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
3	40–59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
2	21–40			
1	1–20		F	„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті.

Основна:

1. Арутюнов В. Х., Кирик Д. П., Мішин В. М. Логіка: Навч. посіб. для економістів. — К., 2000.
2. Бандурка О. М., Тягло О. В. Курс логіки: Підручник. — К., 2002.
3. Жеребкін В. Є. Логіка: Підруч. для юрид. ф-тів і вузів. — 3-тє вид. — К., 2001.
4. Жоль К. К. Вступ до сучасної логіки. — К., 2002.

Допоміжна:

1. Жеребкін В. Є. Логіка: підруч. / В. Є. Жеребкін. – К.: Знання, 2004. – 255 с.
2. Логіка: підруч. для студ. вищих навч. закладів / В. Д. Титов, С. Д. Цалін, О. П. Невельська-Гордєєва та ін.; за ред. В. Д. Титова. – Х.: Право, 2005. – 208 с.
3. Логіка: Хрестоматія / авт.-упор. С. Д. Цалін. – 3-те вид., переробл. і доповн. – Х.: Факт, 2010. – 864 с.
4. Хоменко І. В. Логіка – юристам: підруч. / І. В. Хоменко. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 224 с.
5. Цалін С. Д. Логічний словник-довідник: / С. Д. Цалін. – 4-те вид., виправл. і доповн. – Х.: Факт, 2006. – 400 с. 6. Щербина О. Логіка для юристів / О. Щербина. – 2-ге вид. – К.: Юрид. думка, 2007. – 264 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Цифрова бібліотека України www.elib.org.ua
2. Освітній сайт www.osvita.org.ua
3. Студентська електронна бібліотека <http://chitalka.info>
4. Вікіпедія: вільна електронна енциклопедія (українська)
<http://uk.wikipedia.org>
5. Сайт Книжкової палати України www.ukrbook.net
6. Електронна бібліотека www.lib.com.ua